

# ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

Двуседмичникът за литература, изкуство, наука и обществен живот

2

лева

Вестникът излиза два пъти в месеца, освен през юлий и август. Ръкописи назад не се връщат. Всичко да се изпраща на адрес: ул. Оборище № 6 — Варна.

Редакторъ БОРИСЪ ЧЕРНЕВЪ  
Варна, 11 ноември 1942—II

Годишен абонаментъ 50 лв., за чужбина 80 лв.  
Обявления до 5 лв. на кв. см., а въ хрониката 10 лв. на редъ. На настоятели специални отстъпки.

7

## ЕПОХА И ПИСАТЕЛИ

Намираме се на синурата на две епохи. Епохата на демолиберализма и болшевиизма и епохата на национал — възродителните движения. Епохата на демолиберализма и болшевиизма е въ своя залъз, докато епохата на новият социал — политически учения е въ своята зря. Отъ полюс до полюс и отъ меридиан до меридиан, под въздействието на освещелюителни идеи на национал — революционните движения се извършва всестранно преустройство. Чертаят се граници за стотици години напредъ. Въ ходъ е една революция, за която бъдещият поколѣния ще говорятъ съ възхищение, както ние говоримъ днесъ за епохата на Наполеонъ.

Писателитъ, които винаги сж били въ авангарда на обновителните движения, днесъ иматъ едно задължение: да отразятъ въ произведенията си духътъ, идеитъ и настроенията на сегашната революционна епоха. Не бива да какинижатъ за дребни и незначителни нѣща и да се заключаватъ въ замъцитъ на своето усамотение. Тѣ трѣбва да бждатъ близу до действителността, нѣщо повече: въ самата действителностъ и да ускорватъ хода на обновителния процесъ.

Писателитъ на нашето време не бива да изоставятъ задъ събитията. Иначе тѣ се самоотричатъ отъ мисията си и намѣсто тржбачи на нови истини и духовни ценности, тѣ ще се превърнатъ въ интелегентитъ отъ трети разрядъ, заставени насила да вървятъ въ кракъ съ духа на новото време.

Не можемъ да кажемъ, че по-голямата частъ отъ нашитъ писатели сж изпълнили своя дългъ като духовни водачи и граждани. Ние постигнахме обединението си, осмислихме единъ блѣнъ, за който редица поколѣния проливаха кръвта си и изгаряха въ сѣмъли и геронични полети, а още не виждаме да е отразена въ произведенията на нашитъ писатели радостта отъ обиднатата мечта.

Писатели, събравайте часовницитъ си съ настроенията и идеитъ на времето, иначе вие ще останете въ сѣнка и ще бждете забравени още преди да сте извървѣли своя жизненъ път!

## ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

## НОВОТО

Новото, за което се биятъ милиони неустрашими и неуморими войници отъ Северно ледовито море до африканскитъ пустини, може да се изрази най-кратко така: 1. свободно самоуправление на нациитъ въ държавни единици; 2. осигуряване националнитъ и държавни права на всички народи; 3. равнопоставеностъ между народитъ при използване „жизненитъ пространства“; 4. създаване благоприятни условия за стопански и културенъ развити и развитие на всички положителни сили на нациитъ и личноститъ; 5. свободно използване на моретата и морскитъ

Никоя земна сила не е въ състояние да спре или забави марша на новото време. Новитъ идеи ще залезатъ Африка и Азия. И българскитъ народъ не може да остане настрана отъ революционното движение на нашата епоха, поставило си за целъ да обнови свѣта

платища отъ всички народи; 7. социална правда, мирно сътрудничество и съвнуване на народитъ въ полето на стопанството и културата, благополучието и щастие.

Не разбиратъ духа на събитията ония, които мислятъ и твърдятъ, че плутократична Англия на еврейско — масонския свѣтъ и нейнитъ стюзини — бездушнитъ Съединени Щати на доларитъ и празнитъ рекорди и болшевишка Русия на кървания Сталинъ щѣли да победятъ. Не! Никоя земна сила не е въ състояние да спре, задуши и унищожи здравото и мощно

ново, зародено и възкръснало изъ пелищата и жестокитъ неправди на Версайлъ и залѣло вече свѣта като безбръжна непобедима стихия.

Новото премина като свѣтковица презъ Полша, Белгия и Холандия, прелетя до най-севернитъ граници на Норвегия, опомни стара Франция, за да я възроди; очисти балканитъ отъ една опасна гангрена; помете английската мощъ отъ Хонгконгъ и Сингапуръ, а сега храбро се бори съ янкитъ въ Соломоновия архипелагъ и напредва съ несломимъ устремъ по необятнитъ поля на С. С. С. Р.

Новото ще залѣе Африка и Азия. То ще прогони и отъ тамъ поробителитъ, потистнитъ и грабителитъ на човѣчеството и ще възкреси правдата, която цѣли столѣтия бѣ грубо тъпкана отъ Англия и нейнитъ приятели.

Ще бжде денъ, когато неговитъ мощни пламъци ще обхванатъ и агонизиращия старъ свѣтъ, свѣта на вѣчнитъ раздори, свѣта на юдомасонитъ, плутократитъ и болшевицитъ, за да го изгорятъ до атомъ, та пречистенъ и възроденъ духовно, да се влѣе и той въ слънчевия мощенъ потокъ на новото, което иде, което дойде вече.

Ние, българитъ, отдавна копѣхме за него и го прегрънахме безъ колебание. Упрѣкнаха ни и упрѣкватъ ни отъ Лондонъ и Москва, че сме били станали мостъ на силитъ отъ Осѣта. Какво добро видѣхме отъ старото — отъ еврейско-масонската плутократия на Чърчилъ, Идъновъ и Рузвелтовъ? Нѣой: — жестоко разпокжана Родина, робски вериги въ Македония, Добруджа, Тракия и Западнитъ покрайнини, репарации, реституции, контрибуции, унижения и оскърбения, рушение на народното единство и държавната сигурностъ.

Само благодарение на силитъ отъ Осѣта и заради скжпитъ жертви, дадени отъ българския народъ презъ Свѣтовната война, ние си получихме нашитъ загребени земи: южна Добруджа, Македония, Тракия и Западнитъ покрайнини. Нашитъ заветенъ идеалъ — обединена и велика България — е осъщественъ.

Ние, обединени и обновени духовно, имаме само единъ път: пътя на силитъ отъ Осѣта, на възраждащитъ се млади народи, свѣтия и чистия път на новото, на правдата, на свободата, на напредъка и на културата.

Ние бодро крачимъ по този спасителенъ път. Влѣхме своитъ духовни и материални сили въ мощното движение за обновата на свѣта, за изграждането на новия редъ въ него. По този път само ние служимъ вѣрно на народноститъ и държавнитъ си права и интереси, на нова и възродена Европа, на jednoto за правда човѣчество. Само по този свѣтълъ път ние ще изградимъ благосъстоянието, благоденствието, културната и моралната мощъ и величието на нова обединена България.

Станчо Вакаловъ

## ГЕРХАРДЪ ХАУПТМАНЪ

По случай 80 годишниятъ му ронденъ день

„Ако старецътъ не би могълъ повече отъ мъжа, какъвъ би билъ смисълътъ на неговата старостъ?“ — тѣзи думи на мла-



диятъ Герхардъ Хауптманъ ни ставатъ днесъ още по-ясни, отколкото по-рано. На 15 ноември навършва безспорно най-големиятъ драматургъ своитъ 80 плодотворни години, изясненъ и назрѣлъ не само чрезъ своето безспирно творчество, но и чрезъ своята свобода. Въ силезкиятъ курортъ Оберзалцбрунъ е билъ роденъ този великъ мъжъ, като синъ на единъ заможенъ хотелиеръ и неговитъ първи стѣпки въ учението сж били доста тежки и съпгтствувани отъ неуспѣхи.

Младиятъ Герхардъ не е знаелъ какво да стане, докато единъ день решава да стане скулпторъ. Едва на 25 години той успѣва да извоюва известенъ успѣхъ на своитъ произведения. Неговото творчество, което въпрѣки напредналитъ му години, продължава неуморно, обхваща 40 драми и около 20 творби въ проза, както и една редица отъ автобиографии и стихоплетство.

Творчеството на Герхардъ Хауптманъ, което навсѣкжде въ странство е намирало своята родина, е могло да бжде раз- (Следва на 4-та стр.)



Легендарниятъ българинъ Маринчо Бинбеловъ, гравюра отъ проф. Василь Захариевъ

Графическото изкуство е било на голяма висота у насъ преди Освобождението. Отъ трънненски и самоковски майстори сж ни останали много хубави черни и цѣлени щампи отъ икони, а и самитъ дърворѣзби, отъ които тѣ сж били отпечатвани. Историческиятъ графики на Николай Павловичъ сж едно голямо завършено дѣло. Професоръ Василь Захариевъ, самоковецъ, продължава ценната традиция на предосвободенскитъ майстори и отъ дълги години насажда у насъ любовъ и интересъ къмъ това някогашно българско изкуство, което изисква единъ по-тънъкъ вкусъ, за да бжде оценено. При него художественото въздействище иде главно отъ композиционната игра на тъмни и вѣтли (черни и бѣли) петна.

За голямитъ си заслуги къмъ възрождането и развитието на българската графика г. проф. В. Захариевъ получи най-големитъ си отличия за художествена дейностъ: Кирило-Методиевата награда за изкуство на Българската академия на наукитъ и изкуствата. Проф. В. Захариевъ е представялъ българското графическо изкуство на десетина художествени изложби въ европейскитъ столици и другаде, а изследваната му върху българската графика и самоковската живописна школа сж публикувани и въ много чужди издания.

струя отъ златни зърна. Слабо осветенитъ отъ фенера лица блѣснаха отъ радостъ. Грубата мъжка рѣка се впи въ потока отъ зърна и двѣтъ усмихнати лица се спогледаха.

— Ето, чу ни Господъ и изпълни молбата ни. Гледай, сжщинско злато — каза мъжътъ и прихвана крепко снагата на младата си невѣста.

— Какво ли ще е, ако всичко това е злато! — добави весело невѣстата, незнаейки какво друго да каже.

— Та това е истинско злато! — отвърна настойчиво стопанинътъ и двѣтъ опиянени глави се надвесиха надъ потока отъ жито. Здравата мъжка рѣка прихвана по-крепко тънката снага на невѣстата, а пламъцитъ на забравения фенеръ заприимга, сякашъ се очудил и изплашил. Житнитъ зърна блестяха, но тѣхнитъ блѣсъкъ бѣше далечъ отъ суетния блѣсъкъ на златото. Дълго стояха опрѣни двѣтъ глави и ржцетъ имъ се вплитаха една въ друга.

Неприбранитъ въ обора животни изтупаха съ крака и тежко изпрѣккаха. Младата жена, усмихната и зачервена, вдигна глава и засрамено каза:

— Ехъ, какви сме! Колата стои нестоварена, а ние...

Мжжътъ се сепна и погледна свѣтливо невѣстата, на тръгна съ наведенъ глава къмъ колата...

Като че бѣше си отпочиналъ. Като че не бѣе го пекло цѣлъ день слънцето. Той нѣщоше човалитъ внимателно, сякашъ се страхуваше да не изхвъркне нѣщо отъ тѣхъ.

Да, той нѣщоше истинска радостъ и то сж човали, чиста радостъ, каквато познава само доброто селяшко сърдце.

## ЦѢЛИНА

Есенното слънце едва мижеше и на тежалитъ му за сѣнь златисти мигли грациозно се бѣха опустили върху синитъ, далечни очертания на стария Балканъ. Дѣдо Динко козарѣтъ, тежко мѣстѣше прималѣлитъ си крака по измитата камениста пътека. Той много рѣдко слизаше въ селото, но днесъ се увѣри, че силитъ му съвсемъ сж го напустаили. Умора и загриженостъ се четеше по загубѣлото му лице.

Той има на старческитъ си ржце седемъ годишно крѣгло сираче. За него мислѣше, за него тичаше, за разумното си вичуе Митко.

Чикаше то сега дѣда Динка предъ просто сградната козарска колиба, тамъ горе на козарата. Облѣна въ последнитъ лжи на залѣзващото слънце, залатиста кждрава главица на Митко бѣше чудно хубава. Съ неизразима наслада се любуваше той на печалната гледка, която представяваше гората съ пожътитъ си листа. Гледаше кротко съ голямитъ си умни очи, какъ тихо и тежко капятъ различно опвтенитъ листа. Неизразимо удоволствие изпитваше сърдцето на приказно хубавото козарче и не би се откъснало отъ гледката, ако не бѣше зачуло гласа на милия си дѣдо.

— Ела, ела сине, да хапнемъ, че да лѣгаме. Грохналъ съмъ, не ме бива вече, — каза дѣдо Динко и извади изъ изарната торба захлупци сирене и топла пита хлѣбъ.

Митко разчуши питата и заеде, а дѣдо Динко не преставаше да го гледа, като че, кой знае отъ кога не бѣе го виждалъ. Това очуди Митко. Той спрѣ да дѣвче и погледна дѣда си въпросително. Дѣдо

Динко не се съдржа, протегна костеливата си рѣка, погали момчето по руситъ кждрици и каза съ вълнение:

— Искашъ ли да те пратя на даскалъ? Митко го погледна нетърпеливо, съ видима радостъ, а това бѣше достатъчно.

— За това слизахъ днеска сине, за тебе. Ето есенята дойде и децата тръгнаха на школото, време е и за тебе, а може се каза — укѣснѣхме. Ходи хъ при даскалъ Петка и те записахъ.

При тѣзи думи, Митко наведе глава, като че му дожаля за гората и за малката козарска колиба, та каза съ тежненъ гласъ:

— Но азъ нѣмамъ читанка...

— И читанка и всичко ще ти купя и ще ходишъ. Учението, сине, е хубаво нѣщо. Азъ вече отивамъ и съ простотията си отивамъ, но ти прогледни! Все си мисля, че ако съмъ се училъ, слънце щѣше да грѣе въ душата ми, — каза дѣдо Динко и наведе глава.

Въ колибата настана тишина. Само гората шумѣше отъвнѣ. Старецътъ вдигна глава и погледна детето, па добави като на себе си:

— Ходи, колкото искашъ, учи се. Азъ ще продамъ нивката, и нѣщо друго, и ще те издѣржамъ.

— Какъ, нима и нивката ще продадешъ? — попита плахо Митко.

— И нивката и всичко, сине. Учението ще ти отвори очитъ и ти ще се намѣришъ въ друга нива, не като нашата малка, а голяма и плодородна нива — цѣлина. Тука отъ тѣзи каменисти ниви излиза хлѣба за тѣлото, а тамъ въ тази нива расте хлѣба за душата.

Митко загледа мило искрашитъ очи на стареца. Той помисли, че не е мо-

жалъ да се изкаже добре и допльни:

— Не знамъ, азъ съмъ простъ и надали и приказкитъ ми се срещатъ дотамъ съ това, което си имамъ на ума, но ти ме чуи, а когато напълнишъ години, ще проумѣешъ какво съмъ искалъ да ти кажа. Моитъ думи сж прости, затова ти се научи въ школото на други, кажо за устата на ученъ човѣкъ, та да говоришъ разбирано.

— Не, дѣдо, думитъ ти сж прости, но азъ ги разбирамъ и не искамъ други, тѣ сж сладки, — каза решително будното козарче.

— Така, сине, и тѣзи сж хубави. Какви пѣсни сж наредени съ тѣхъ, — каза старецътъ и чакъ сега се сети, че Митко не ядѣше.

— Хайде, хапни и помни това, което ти казахъ, че за утре даскалтъ каза да те прати.

— Ама утре ще отивамъ ли, дѣдо?

— Утре, още утре ще отидешъ, — каза усмихнато дѣдо Динко и прибра непипната вечерята.

Дълго време следъ това Митко не можеше да заспи. Радостъ вълнуваше сърдцето му, а, като че и бедната козарска колиба плуваше въ радостъ. Нѣкакъ леко му бѣше и му се щѣше да вика и да скача изъ звездната есенна нощъ.

И думитъ на дѣдо Динко не искаха да го оставятъ. А тѣ бѣха прости, ясни. Като че бѣха трудъ на цѣлъ единъ животъ. Като че ли бѣха завещание — завещанието на бедния дѣдо Динко. Сжкпи и мили ги чувствуваше Митко и когато се явѣше въ паметта му образа на дѣдо Динко, ведната си припомнаше и за сладкитъ думи на този неухъ козаръ.

## Йовчо Кировъ РАДОСТЪ

Нощта бавно пѣплѣше изъ кривитъ селски улички и потапяше всичко въ мракъ. Хладитъ сж невидимитъ пипа на тъмната караше тѣлото да потрѣпва и бавно отминаваше. Радостно трепкаха звездитъ, а тишината все повече и повече се разливаше и придаваше сѣнливъ видъ на измореното, глѣхнато селце.

Всичко се отдаваше на почивка. Само по тѣсната крайселска уличка, която се губи къмъ харманитъ, се нѣщоше тракане отъ закъснѣла кола. Колелата сякашъ разправяха колко пѣгил сж се пукали отъ тежестта на огнени снопи или колко пѣгил сж се търкаляли весело, когато сж карали сватбари и павали дечурлига. Волонетъ тежко крачеха и равномерно телѣха, а младиятъ имъ стопанинъ дълбоко помаше свежия въздухъ и сякашъ бързо си отпочиваше, заслушанъ въ странната приказка на колелата.

Бавно пристѣпяха изморенитъ животни, а колата неусѣтно се нѣщоше и втѣваше все по-навѣтре и по-навѣтре всрѣдъ схлупенитъ занемѣли кжция. Скоро волонетъ спрѣха предъ голяма дѣсчена порта, а колата тежко изпуга. Червѣста стопанка, съ фенеръ въ рѣка, пое усмихнато синджеритъ и кроткитъ животни я последваха спокойно. Колата премина край кжщата, зави до плевнята и тежко се спрѣ до хамбаря. Грижливата женска рѣка побърза да разджели добритъ животни, а младиятъ стопанинъ взе крепко човалъ и съ тежки и отсѣчени стѣпки влѣзѣ въ голямия хамбаръ. Сне човала, развърза го и едрото жито потече като

## ПОЕЗИЯТА ПРЕЗЪ ВЪЗРОЖДЕНСКАТА ЕПОХА

Три периода. Борци за свобода. Просветители и революционери. Краят на първия период.

Всѣка епоха отъ живота на народитѣ не е записана само въ страницитѣ на историята, но е одухотворена, както въ политико-стопанскитѣ постижения, така и въ поезията, която винаги се е явявала като изразителъ на тежнениа, голѣми борби и велики идеали.

Поезията е огледалото, въ което се отразява завинаги онова, което въ своя стихийнъ устремъ не признава прѣчки и неуспѣхи, което презъ труповѣтъ на своитѣ носители живѣе и пребъжда въ вѣковетѣ.

Историческата епоха, наречена възрожденска, започва отъ онзи моментъ, когато дѣлото на свѣтогорския монахъ излѣзе на бѣлъ свѣтъ, за да възпѣе славното минало на великата нация, възвърне вѣрата въ собственитѣ сили и пробуди волята за борба съ поробителя, въ името на вѣковната българска култура.

Поезията и тукъ, както въ всички други епохи, записа и направи великъ идеалъ борбата за свобода въ първия, борбата за отечеството въ втория и борбата за трудъ и хлѣбъ въ третия и последенъ периодъ.

Свобода, отечество и хлѣбъ станали символъ на героични борби, които поезията възпѣ и чрезъ които тя доби най-характерния си белегъ, състоящъ се въ борческия елементъ, който рѣзко я отдѣля отъ предшестващитѣ я културни и политически епохи.

Поезията на възрожденската епоха бѣше и ще остане въ своето бѣдеще развитие борческа.

Въ първия периодъ на възрожденската епоха борческата поезия бѣше изцѣло подъ влиянието на борбата за свобода. Лириката и прозата сж дѣло на тая велика борба. Безъ нея тѣ биха били бледи, неиздържани

и безъ онова обаяние, което сж оказвали и оказватъ върху духътъ на широкитѣ народни маси. Поезията тогава е живѣла подъ знака на всенародния стремежъ, който я прави близка до народното сърдце и разбираема отъ простия народъ. Въ нея народътъ е виждалъ отразена душата си, чувствувалъ я като свое дѣло и е трепвалъ опияненъ отъ борческитѣ стихове, които сж били декламирани отъ млади и стари, учени и прости.

Отъ тукъ се вади и другия основенъ белегъ — народничество. Поезията презъ първия периодъ отъ възрождането е народническа, защото е изразявала теглата и неволитѣ на тогавашнитѣ поколения и е възпѣвала тѣхния великъ идеалъ — свободата.

Както въ освободителното движение, главнитѣ дейци, които сж били сжвременно и поети, така и въ поезията е имало две течения съ еднаква целъ, но съ различни начини за нейното постигане. Просветителитѣ, които сж били сжвременно и борци за църковна независимостъ и политически революционери. Първитѣ сж искали да се даде просвѣта на народа, и подготвенъ по тоя начинъ, да бѣде организиранъ за възстание, а вторитѣ, „буйнитѣ“ глави, сж искали да се направи най-напредъ политическата а после да се проведе и духовната революция.

Въпрѣки това доста голѣмо различие, сърдцата и душитѣ на всички сж жадували за свободата, за която грабнаха оржията и вдигнаха въстание.

Поезията презъ първия периодъ на великата възрожденска епоха бѣше подъ влиянието на борбата за свобода, съ борчески обликъ и народнически духъ.

Ж. Синчецъ

### ПИСМО ОТЪ БЕРЛИНЪ

## Клайстъ и Хенделъ на сцената

Съ настѣпването на месецъ октомврий започна и новия театраленъ сезонъ въ Берлинъ. Държавнитѣ театри наистина, започватъ своитѣ представления едва презъ срѣдата на месеца, обаче останалитѣ сцени развиватъ вече трѣскава дейность. Отъ досега инсцениранитѣ нови пиеси, особенъ интересъ будятъ две.

Главниятъ интендантъ Ойгенъ Кляупферъ се реши да постави на Народната сцена трагедията „Пентезилея“ отъ Хайнрихъ Фонъ Клайстъ. По такъвъ начинъ берлинската театрална публика имаше възможность следъ 14 годишна пауза да бѣде отново потресена отъ драматичната сила и сценичното въздействие на тази трагедия. Да се постави „Пентезилея“ на сцената, е означавало винаги да се пристѣпи къмъ едно смѣло и рисковано дѣло, затова тя е единствената драма отъ произведенията на Клайстъ, която се явява най-рѣдко на сцената. Обаче и днесъ още важи онова, което самъ поетътъ нѣкога е казалъ за своето произведение: който обича Кетхенъ, ще може да разбере и Пентезилея. Защото двѣтѣ сж едно и сжщо сжщество, създадени само при различни условия. Дветѣ сж символи на любовта: сладката и преданна, въплотена въ швабското момиче и дивата и яростна любовъ, която изпълва бронираната амазонка по бойнитѣ полета на Троя.

Въ пълната съ контрасти постановка на прочутия режисьоръ Карлъ Хайнцъ Мартинъ и подчертаващитѣ чувството декори отъ Рохусъ Глизе, вниманието бѣ най-вече насочено къмъ изтъкване борбата на двата

пола. Централната роля бѣ изнесена отъ Лизелоте Шрайнеръ, една високо надарена трагичка, която предаде съ съвършенство най-дълбокото преживяване на любящата жена. Ернстъ В. Борхертъ даде блѣскавъ образъ на Ахилъ.

Народната опера отбеляза сжщо така едно събитие, достойно за внимание: поставена бѣ сега за първи пътъ операта „Роделинде“, човѣшки и музикално най-силно затрогващото произведение на Георгъ Фридрихъ Хенделъ. Този възвишенъ химнъ на съпругеската вѣрность отъ времето на великото преселение на народитѣ, съ своитѣ сполучливи образи, може и днесъ още да ни убеждава, почти следъ 220 години, съ неизчерпаемата красота на своята музика. Заедно съ „Цезаръ“ и „Роделинде“ принадлежи къмъ най-съвършеннитѣ произведения на Хенделъ.

Както трагедията на Клайстъ отъ грѣцката античностъ, така и операта на Хенделъ отъ времето на лонгобардското господство въ Милано, сж били възторжено и сърдечно приети отъ публиката.

Краятъ на м. октомври 1942 година.

Д-ръ Ханскарлъ Отто

### Нови книги — помагала за учаци се:

Епопея на забравенитѣ  
отъ Ив. Вазовъ, стр. 46, цена 12 лв.

Пансий Хилендарски  
научна студия на проф. М. Арнаудовъ, стр. 64, цена 15 лв.

Първи възрожденци  
отъ П. Диневъ, стр. 180, цена 35 лв. Въ тази книга е разгледана обстойно най-ранната епоха на нашето възрождане и сж дадени очерци за първитѣ наши възрожденци.

Всички книги сж издание на книгоиздателство „Хемусъ“ А. Д. — София, ул. Солунъ, 2.

## Добруджанска пѣсенъ

1.

Капки дъждовни разказватъ въ нощта,  
какъ ще закрача широко въ степта.

Какъ ще изпия съсъ мѣдри очи,  
слънцето, гдето въ тревата звучи.

Гдето се кждрятъ бездомни мъгли,  
гдето неспирно покоятъ вали,  
гдето съ напукана тъмна уста,  
капкитѣ жадно очаква прѣстѣта.

Тамъ ще развѣя немирна коса,  
тамъ ще гостувамъ на птичкитѣ самъ.

И въ неизбродната, топлата степъ,  
вѣтърътъ, гдето легенди плете,  
гдето небето дълбоко мълчи —  
азъ ще говоря съсъ твойтѣ очи. . .

Капки дъждовни разказватъ въ нощта  
какъ ще се втурна съсъ пѣсенъ въ степта.

2.

Азъ ще ида при хората прости  
ще имъ кажа топло: „Добъръ день!“  
Тѣ ще срещнатъ мургавия гостенинъ  
съ блага речъ и погледъ проясненъ.

Азъ ще седна при тѣхъ на миндеря имъ  
и ще ямъ отъ тѣхната софра. . .  
ще запитахъ дали сж намѣрили  
синь покой следъ тежката мора.

Зная, щомъ издигнатъ свѣтли погледи  
и здрависатъ моитѣ очи —  
вѣрата, корава и неспособната  
като тихъ кавалъ ще зазвучи.

Тя е тѣла година въ сърдцата имъ,  
като степенъ огнь въвъ нощта,  
а съсъ нея заедно разплатата  
стѣпвала съсъ здравата пета.

Има сжщностъ нѣкаква у хората  
по размирна отъ Черно море  
тя разпалва пожари въ просторитѣ,  
тя повеля съ пѣсенъ да се мре.

Съ нея Ботевъ и Левски на кладата,  
изпламтѣха за блѣнна зора;  
тя е синя и приказна ладия,  
що отвежда въ сънуваный край.

Тя е тръпната обичъ къмъ родната,  
ненагледната черна земя —  
гдето весело тича свободниятъ,  
ненаситниятъ вѣтъръ въ нощта.

Съ тази обичъ сърдце ти опърлила,  
съ този викъ за блѣнъ и свобода,  
ти народъ, премина вече върлото,  
грѣй предъ тебе пѣсенна бразда.

Азъ ще седна смирено на скута ти,  
и ще слушамъ днесъ твойтѣ слова —  
ти народъ, ти стари мой хайдутино,  
съ непокорната горда глава.

3.

Капки дъждовни разказватъ въ нощта:  
колко е родна и плодна степта.

Колко е вѣтърътъ веселъ и лудъ,  
колко е трепетенъ земниятъ скютъ.

Колко тревата шуми и шуми. . .  
колко дрѣмливо покоятъ рѣми.

Какъ се люлѣятъ и пѣятъ въ степта  
едритѣ, тежкитѣ, златни жита.

Гдето се кже въвъ грижи и потъ  
нашиятъ тъменъ и свѣтълъ народъ.

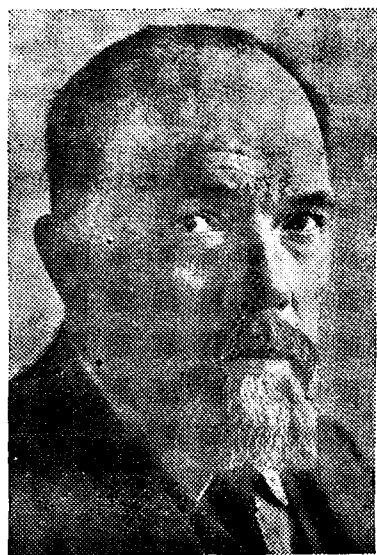
Гдето препускатъ немирни стада,  
гдето е вчера преминалъ дъжда —  
какъ сж захапали жадно прѣстѣта  
трактори, трактори, трактори тамъ. . .

Капки дъждовни разказватъ въ нощта:  
колко е родна и плодна степта.

Иванъ Василевъ

## ВИЛХЕЛМЪ ШЕФЕРЪ

изразителя на истинската германска вѣра



Презъ м. ноемврий 1937 година Рейнската награда за литература бѣ дадена на единъ писателъ, който бѣ познатъ като изразителъ на истинската германска вѣра. Това бѣ Вилхелмъ Шеферъ, роденъ въ Отрау, въ Хесенъ. Още презъ първата година на неговия животъ родителитѣ му се пренѣсатъ въ Ренания. Това става презъ 1868. Въ Ренания Шеферъ осъава да живѣе и до днешенъ. Отъ 1900 г. до 1923 г. — цѣли 23 години, той е издавалъ своето списание „Ди Райнландъ“. Главната целъ на Шеферъ е била да изтъкне характеристикитѣ на Рейнската областъ, а така сжщо и на обитателитѣ ѝ.

Отъ 1923 година той се посвещава напълно на писателска дейность. Разбира се, и до тогава той се е занимавалъ съ писателство, но отъ 1923 година решава да върви само по този пътъ. Той иска да служи напълно и изцѣло на своя народъ, водейки се отъ девиза: „Всичко за народа, защото всичко идва отъ него и за това ние сме длъжни да му даваме това, което имаме.“

Писателъ пише въ много близкъ до народа стилъ, така че творенията му сж достъпни за всѣки. Това проличава още при първитѣ му издания на „Анекдоти“ презъ 1908 и 1911 год. Тѣзи сборки той допълва презъ 1925, 1929 и 1937 година. Шеферъ нарича този стилъ свой специалитетъ, чрезъ него той иска да се върне назадъ къмъ епичната форма и съ това да надделѣе надъ натурализма, който въ сжщностъ бѣ въ времето, презъ което той се оформи като писателъ. Неговата главна целъ не се състои въ това да разправя на читателитѣ разни състояния, не това, което е, а това, което става. Споредъ Шеферъ, въ всѣко едно произведение трѣбва да има живость, динамика, тогава то става вече истинско творчество, което има вече и следи отъ самия духъ на поета.

Въ анекдотитѣ Шеферъ говори за много хора и то не само отъ днешното време, но и отъ самото срѣдновековие. Четейки анекдотитѣ му, човѣкъ като че ли прѣлиства неволно цѣли страници отъ свѣтовната история. Той вижда предъ погледа си народи, водачи и крале, вижда, защото всичко добива живость, движение, памѣтъ.

Въ сжщия духъ сж написани и „Рейнскитѣ легенди“. Едно по-големо негово творение е „Тринадесетъ книги на германската душа“. Тази книга се състои отъ 345 глави и е написана, споредъ самия Шеферъ, съ политическа целъ. Въ началото се говори за германския митъ презъ старитѣ времена и завършва съ унищителния договоръ въ Версайлъ. За самия Версайлъ Шеферъ разправя следния анекдотъ подъ заглавие „Ржавицитѣ на графъ Брокдорфъ“. Графътъ подписва Версайлския договоръ отъ името на германското правителство, обаче съ ржавици. Съ това иска да каже, че не той подписва този договоръ, а неговитѣ ржавици, които оставя следъ подписването на договора на масата. „Победителитѣ“ отъ първата Свѣтовна война виждатъ този жестъ на графа и безъ съмнение, тѣхното чувство на триумфъ охлаждава за доста дълго време. . .

Надъ книгата си „Тринадесетъ книги на германската душа“ Шеферъ работи отъ 1915 година насамъ и я завършва презъ 1921 година. Тази книга е много насърчителна за германския народъ и германската младежъ. Кѣситѣ и поучителни анекдоти, които сж толкова много остроумни, се явяватъ като вѣтрѣцъ следъ продължителни и голѣми горещини. Следъ като завършва книгата си, Шеферъ започва да развива анекдотитѣ въ форма на новели. Още презъ 1913 година се появява първата му новела подъ заглавие „Прежснатото пѣтуване изъ Ренания“. Презъ 1925 година излиза отъ печатъ втората му новела „Краятъ на Винкелманъ“.

Шеферъ е писалъ и романи — „Животътъ на Карлъ Шауферъ“, „Единъ денъ на приятеля на хората“, „Худрайхъ Цвингли“ и др. Въ всички романи той засѣга живота и сѣдбата на германеца и германския народъ. Лозунга на писателя е билъ винаги следния: „Нашата задача е нашиятъ народъ. Никое небе на блаженитѣ и никой адъ на прокълнатитѣ не могатъ да ни накаратъ да се отдѣлимъ отъ пѣтя на дѣлта“.

Ив. Б.

Четете вестникъ  
Литературни новини



Библиотека на нѣмския наученъ институтъ  
(Издава „ХЕМУСЪ“ А. Д., София, ул. Солунъ 2)

ТОМЪ I — Шилеръ, Разбойници, въ преводъ отъ Дим. Стоевски съ студия за „Поета на свободата и дейна добродетель“ отъ проф. д-ръ К. Гължовъ. Заговорътъ на Фиеско отъ Генуа, въ преводъ на Теодоръ Траяновъ. Съ портрета на поета. Стр. 378, цена 60 лева. Съ здрава и красива подвързия 90 лв.

ТОМЪ II — Гьоте, Херманъ и Доротея. Страданията на младия Вертеръ. Стела. Въ преводъ отъ Асенъ Разцветниковъ, съ предговоръ и отъ Ерихъ Шмитъ и съ портрета на поета. Стр. 290, цена 60 лв., съ здрава и красива подвързия 90 лв.

ТОМЪ III — Грилпарцеръ, По вълнитѣ на морето и на любовта, въ преводъ на Дим. Стоевски и Йоахимъ Мюлеръ, Стр. 360, цена 60 лв., въ здрава и красива подвързия 90 лв.

ВЪ ОТДѢЛНИ КНИГИ: Разбойници, 25 лв.; Заговорътъ на Фиеско, 25 лв.; Херманъ и Доротея, 25 лв.; Страданията на младия Вертеръ, 30 лв.

Библиотеката е одобрена и препоръчана отъ Министерството на народното просвѣщение.



# Към създаване на български сценичен стил

Само при самобитен български сценичен стил можем да имаме български национален театър. Ролята на театъра в живота на съвременната държава.

Николай Фолъ е един от културните български режисьори, който пръв у нас заговори за създаването на самобитен български сценичен стил. Той изразява разбирането, че само при български сценичен стил можем да имаме български национален театър. А до тогава театърът ни ще бъде епигонски.

Тукъ изисквам да предам най-сжественото от един мой разговор с новия директор на Варненския народен театър по въпроси, отнасящи се до задачите, репертоарната политика и ролята, която има да играе театърът в живота на съвременната държава.

На първия и най-важния за един театър въпрос — репертоарната политика — г. Николай Фолъ ми отговори:

— Репертоарът, това е първата и най-голяма грижа на всеки художествен ръководител на театър. Покрай чисто националните задачи, които осъществява всеки театър, културният режисьор има за цел да представи на публиката и онова, което има стойност и значение през всички времена. Става дума за така наречените класически репертоари. Класическите пиеси не само, че са най-добрите произведения на световната драматична литература, но ги разрешават и проблеми, интересуват човъка през всички векове.

Класическият репертоар представя интерес и от друга гледна точка: той е истинската мърка за проверка на дарбит и дава възможност за пълно проявление на всяка артистична природа.

Нашата публика, нека да признаем, поне в нейното мнозинство, няма вкус към класическите пиеси.



Николай Фолъ

сическите пиеси. Това дондъжда се обяснява с обстоятелството, че класически пиеси много рядко са поставяни на нашата сцена и публиката не е могла да привикне към по-големите художествени изисквания и да си изработи един по-взискателен вкус. А рядкото поставяне на класически пиеси се дължи на трудностите, които срещат всички режисьори при художественото обработване на пиесата: недостатъчно сръдства, липса на подходящи актьори и пр. Във Германия, дори и сега, когато е във война, класическите пиеси са застъпени много добре в репертоара на германските театри.

Много е естествено е, че театърът, българският театър, не може да играе само класически пиеси. Трябва да бъдат представяни и пиеси, разглеждащи живи проблеми, свързани с въпросите на времето, въ което живеем. Театърът трябва да дава отговор на всички въпроси, които възникват в съвременността, както и да ги разрешава с една яснота

и дълбочина, каквато не може да бъде срещната, нито в вестникарските статии, нито в художествената проза, а даже и в романа.

Във реда на тези мисли, за сегашното и въпроса за българската драма. Българският театър, заяви г. Фолъ, трябва да си постави за задача да включи в репертоара си български пиеси тъй като чрез тях българският театър ще изработи собствен театрален стил. Развитието на българската драма и процътяването на българския театър води към осъществяването на самобитен български театрален стил. А само тогава ние ще можем да говорим за национален театър. До тогава театърът ни в стилно отношение ще бъде епигонски.

Създадената вече българска театрална школа ще допринесе твърде много за оформяването на български театрален стил. До сега нашите артисти следваха режисура в чужбина и като се върнеха в страната си, всеки носеше у себе си сценичния стил на страната, въ която е следвал, а такъв един стил никога не може да се покрие със понятието ни за собствен стил. Българският селянин говори, мисли и живее по особен начин и само чрез българския сценичен стил можем да се доберем до битовите и психологически отлики на българския народ.

Николай Фолъ е увлкателен събеседник. Времето минава, а нашият разговор все трябва да има някакъв завършек. Затова спираме до тук. При друг случай ще продължим.

Тоню Бербатева

## ЖЪЛТА КНИЖНИНА

Нямаме намерение да пишем въобще за жълтата книжнина, с разнитъ и романи с крещящи заглавия и корици. Това ще бъде предмет на друга наша статия. Ще се спрем само на един отрасъл на тази книжнина. Отнася се за изникналите напоследък като гъби след дъжд периодични вестници, които мамят око с разнообразни картинки на първите страници, с големитъ си фантастични заглавия, с разнообразното си съдържание. Щеше да е много радостен факт, ако това бяха ценни, научни и полезни художествени издания. Но, вгледа ли се човек в витрината на някоя будка, видял все едно и също нещо: разни жени в неприлични пози, в бански костюми, киноартистки. И нито една репродукция от художествена картина. Разгледате ли вчерте и щото. Прозе, което се удивите от „разнообразието“.

Просвѣтватъ ума ви с разни кабаристики, духове и фантоми, спиратъ дъха ви с разни описания, въ които животътъ на хората виса на косъмъ. Задгробниятъ животъ, описан отъ някой върналъ се оттамъ духъ въ кара да тръпнете отъ ужасъ. Описанията за линиите на ржцетъ, прѣститъ или формата на ноктитъ, които показватъ вѣщата сѣдба или наклонности, ви каратъ по цѣли часове като побъркани да зяпате въ ржцетъ си, за да откриете, че на 32 години ще умрете. И се чудите, че не сте още умрѣли, като сте на 40 години сега, следъ като съ такава настойчивостъ ви се натрапва мисълта, че всичко, което се пише тамъ е чиста истина. Доказватъ ви, че споредъ зодията, въ която сте родени, ако се ожените за руса жена, бракътъ ви неминуемо ще бъде нещастенъ. А вѣщата любима или годеница е точно руса, и вие, вече разколебани, се чудите какво да правите.

Разгърнете по-нататъкъ. Ще видите, че еднъ кой си милионеръ спечелилъ цѣлото си състояние на комаръ за една вечеръ и сега по цѣли дни лежи и яде спечеленото, което ще му стигне за цѣлъ животъ.

И просто ржцетъ ви засѣрбаватъ да грабнете картитъ, та и вие като него да спечелите за една нощъ толкова много, че да можете цѣлия си животъ да минете безъ работа. Или, че тази и тази артистка закусувала само съ сокъ отъ банани, и имала до сега четиринадесетъ любовника!

Продължаватъ по-нататъкъ: единъ лошо преведенъ или оригиналенъ фантастиченъ разказъ или частъ отъ романъ, както напримеръ: „Кога и какъ жителитъ на Нептунъ ще нападатъ земята“.

Разгвѣтае още. Четете, какъ единъ баща заклалъ петтъ си деца, какъ една полудѣла жена запалила къщата, като предвѣрително заключила вѣтрѣ мѣжа и децата си и т. н., следва хуморъ съ нѣколко безвѣстни видове и на последната страница, пакъ нѣкоя жена — вѣмъпъ, или киноартистка въ имението си въ Миами, напримеръ.

Оставатъ съ затворени очи периодичния вестникъ или списанието, последната картинка се смѣща съ разни други картинки и ужаси, прочетени или видени вѣтрѣ, и се чудите, какъ въ е билъ този генералъ духъ и умъ, който ви е далъ единъ такъвъ часъ на „художествена“ наслада. Какъ е могълъ да събере толкова много индийски факри, оракули или халдейни мѣдрѣци, които да ви дадатъ толкова ценни и нуждни сведения и напѣтствия?

Ние знаемъ, че винаги е имало хора, които по единъ или другъ начинъ спекулиратъ съ човѣшкитъ слабости и инстинкти. Но, цѣлата работа е тамъ, че напоследъкъ, спекулирайки съ общата зѣлсия и обтегнатостъ на нервитъ, тѣ се навѣдиха толкова много, че навондиха страната ни, и най-лошото, е че се продаватъ въ хиляди екземпляри, и че се четатъ предимно отъ младежи и ученици. А тѣ сѣ утрешнитъ граждани на страната ни. И неволно се питаме: какво ценно, ново и добро ще ни научи тази жълта вестникарщина? Да обичатъ труда и истинската наука ли? Съ какво били полезни на обществото тѣзи разколевани духове? Съ наклонността си за авантюризъмъ, окультизмъ и спиритуализъмъ ли? Кому ще бъдатъ полезни тѣзи блѣди граждани?

Тази жълта книжнина е единъ бичъ за дейността на просвѣтени родители и учители. Тя подковава, оглушава и всѣва халюцинации и нечистота въ душитъ. И най-важното, дава насока за единъ блѣдъ глупавъ, презрѣнъ и неуменъ животъ. Съ своитъ крещящи заглавия и картинки, тѣ скриватъ и каратъ да се губятъ между тѣхъ истински художественитъ научни и ценни вѣстници и списания, които не крещатъ, не дразнятъ, не ужасяватъ.

Днесъ, когато навсѣкъде се говори, че трябва да се работи за духовното издигане на младежта, не следва ли частъ по-скоро да се премахнатъ тѣзи язви, за да не подковаватъ възпитанието и стремежътъ къмъ съвършенната красота и идеализъмъ?

Бориславъ Ризовъ

Подъ нашъя мърника

## Жива, реалистична, а не мъртва поезия

Неотдавна райхминистърътъ на пропагандата въ Германия, д-ръ Гьобелсъ заяви въ една своя речъ: „Писателътъ е духовенъ строителъ на своята епоха. Който живѣе съ закѣснение или извънъ своята епоха, нѣма моралното право да говори на своитъ съотечественици“.

Тази мисълъ на д-ръ Гьобелсъ си припомнихме, когато прѣлистяхме нѣкои наши литературни вѣстници и списания. Тѣснихме да видимъ отразени величиста на нашата епоха, възторжитъ отъ постигнатото обединение, борческитъ химни, които да възпламеняватъ и заразяватъ и да вдъхватъ вѣра въ бъдещето, а намѣрихме поетиченъ хленчъ и жалби подиръ руситъ коси и синитъ очи на любимата и единъ песимизъмъ и едно нежелание да се живѣе, които далечъ не отговарятъ на основното настроение на сегашната борческа епоха. Вмѣсто жива, реалистична поезия, ние намѣрихме мъртва, упадъчна поезия, отъ която никога не се нуждае. Явно е, тѣзи създадени на поетични ценности живѣятъ съ закѣснение и нѣматъ моралното право да говорятъ на своя народъ.

Въ сегашнитъ дни, когато предъ очитъ ни се извършва една всестранна революция, когато се създаватъ нови обществени и политически форми на животъ, писателътъ трябва да бъде въ челнитъ редици на тѣзи, които строятъ новата епоха. Иначе творчеството му би било безъ всякаво обществено значение и би било обречено на скорошно забвение.

Говорейки за дѣлото на поета и на писателя, въ връзка съ откриването на седмицата на германската книга, д-ръ Гьобелсъ каза:

„Нашитъ поети създаваха, съ чувство на артистична отговорност, ценни творби, изхождащи отъ самия народъ въ които народътъ намира себе си и къмъ които творби се връща въ часове на дълбоко съзерцание“.

Поезията, следователно, трябва да има едно назначение: да изхожда отъ самия народъ, да служи на интереситъ и да отразява купнежитъ на този народъ. Само тогава тя ще бъде „народна“ поезия, живо творчество, а не мъртво и никому ненужно съчинителство.

У насъ най-добре сѣ схванали задачата на изкуството Любени Каравеловъ, Христо Ботевъ, Иванъ Вазовъ, Тодоръ Влайковъ, Елинъ Пелинъ, Йорданъ Йовковъ и др. и затова творчеството имъ носи всички белези на вѣчното и безсмъртното.

Кждето е животътъ, тамъ е и поезията — казвали сѣ старитъ римляни. Тази мисълъ важи и за сегашното време и всѣки писателъ, който претендира да бъде духовенъ водачъ на своя народъ, трябва да я носи въ съзнанието си.

Мариусъ

## Въ паметъ на Жигмондъ Морицъ

Презъ нощта на 4 срещу 5 септември почина въ Будапеща единъ отъ първитъ унгарски писатели Жигмондъ Морицъ.

Творбитъ на писателя сѣ малко познати или почти непознати въ чужбина. Ичината е въ стила на покойния. Преводачътъ трябва да притежава голямо изкуство, за да може на другъ езикъ да предаде богатия стилъ на Жигмондъ Морицъ, изразенъ въ диалектична форма съ характерната сочностъ на унгарския езикъ. Чужденецътъ може да открие въ него единъ Хамсунъ, единъ Горки или единъ Толстой (но безъ апостолския характеръ напоследния), а въ сжщото време ще намѣри точно и живо отражение отъ всичко, което се нарича унгарско.

Цѣлиятъ животъ на Жигмондъ Морицъ е билъ посветенъ на труда и опита и точно на това именно се дължи факта, че писателътъ познава отлично различнитъ професии, които той самиятъ е упражнявалъ, за да може следъ това да ги предаде на героитъ си съ неподражаемо умение и тънъкъ усетъ къмъ най-малкитъ подробности на психиката на всѣки единъ отъ неговитъ герои.

Между творбитъ на писателя, които ще обезсмъртятъ името му, трябва да споменемъ най-напредъ събрката новели подъ заглавие „Нѣколко стотинки“, романитъ „Задъ гърба на Господа“, Бжди добъръ до смъртъта и прелестната трилогия „Трансилвания“.

## КРИТИКА

### БАГРИ —

стихове отъ Николай Гешевъ

Това е първата рожба на младия, но даровитъ поетъ Николай Гешевъ. Още съ външния си видъ, тая значителна по голѣмина стихотворна сбирка ни указва, че имаме изключителния случай да притежаваме една ценна и вдъхновена творба.

Сериозното отнасяне на Гешевъ къмъ художественото творчество проличава отъ всѣка страница, отъ всѣки стихъ на „Багри“. Съ замаха на възлещението, той създава образи, които намиратъ отзвукъ въ душата и живѣятъ вѣчно въ сърдцето. Чрезъ багритъ на романтизма, мистицизма и художественая реализъмъ, и съ рядка всещина и проникновение, Гешевъ раздипля всички гънки на многостранния животъ и ни пренася въ свѣта на красотата, истината и доброто. Или, съ топли думи и свѣтли образи ни дава незабравими картини изъ всѣкидневния животъ, отъ който нерѣдко и самъ той е тежко нараненъ. Но понѣкога словата му ставатъ твърди и остри като мечъ, който сѣче и пронизва смъртно жестоки неправди и злини. Колкото любовта му е нѣжна и всеотдайна, толкова гнѣва и възмущението му сѣ стихийностршни. Отъ всѣка дума лѣха сила и смѣлото му за безпощадна борба съ всички тъмни сили на живота. Но освенъ като голѣмъ човѣкъ, Гешевъ изпѣва и като рѣдкъ българинъ. Той обича, съ цѣлото си сърдце и душа, всѣка педя българска земя и е готовъ съ радостъ да се жертва за нея. Какво родолюбие, какво величие, тъй възторжено заявени и то, точно тогава, когато всѣки трябва да се покаже въ истинския си образъ.

Съ цѣлѣстия си български

езикъ, музика, богата образностъ, съвършенна техника на стиха, чувство и съдържание „Багри“ е истински литературенъ бисеръ, който, въпрѣки нѣкои незначителни грѣшки, ще пребъде. Чувството за ритъмъ и музика у Гешева е толкова силно, че той не се двоуми да жертва на нѣкои мѣста чувството и мисълта, заради ритма, римата или цезурата на стиха.

Съ тая си творба Николай Гешевъ се откроява като поетъ съ изключителни дарования, които ще му дадатъ възможностъ, не следъ дълго, да бъде гордостъ за всички ни.

Д. Костовъ

## ПЪРВИ ГОДИШНИКЪ

на Народната библиотека въ Велико-Търново

Авторъ на този годишникъ е сегашния директоръ на библиотеката г. Пенчо Д. Крушевъ. Създадена презъ 1922 г. по подобие на Софийската и Пловдивската народни библиотеки, за да съхранява книжното производство на България, тая библиотека, въ течение на 20 години е събрала до края на 1941 г. и сега притежава 105,304 бройки отъ най-различно книжно естество. Освенъ редовното поставяне на всички печатни издания въ страната, библиотеката се е обогатявала отъ дарения на частни лица и институти. Отъ такива дарения е създаденъ отдѣлъ за старопечатни книги, наредъ съ които идватъ други по-нови, но издадени преди 1922 г. Има и картини, ръкописи и пр. Съ цѣлото си книжно богатство библиотеката услужва на читателитъ.

Годишникътъ съдържа отчетъ за 1941 година и исторически прегледъ за развитието на библиотеката отъ нейното основаване до лани.

Интересни сѣ даннитъ за първитъ директори на библиотеката и за поствилилитъ дарения, като на по-важнитъ е дадена гласностъ и това ще улеснява любознателнитъ читателитъ и изследвачи.

Този годишникъ е цененъ указателъ и изворъ на богати книгописни сведения. Изложението е прегледно, написано е съ разбиране и е изпѣстрено съ снимки и портрети. Ще интересува еднакво любознателни читателитъ и книжовници.

Диме Миневъ

## Книжнина

Получени въ редакцията нови книги:

Алеко А. Константиновъ: Пѣсенъ на сърдцето, стихове, цена 10 лв. Достава автора, София, ул. Моминъ кладенецъ 3. Петъръ Зипковъ: Къмъ победа! (избрани страници за новия свѣтоенъ редъ) цена 15 лв. Издание на студентското д-во „Хр. Ботевъ“ въ Варна.

Стопанска Варна, сборникъ отъ статии за стопанска Варна, подъ редакцията на Тоню Бербатева, цена 80 лв. Минка Савова: Къмъ просвѣта, сценична драматизация въ 4 картини, цена 20 лв.

Люба Георгиева: Вѣра и езикъ, цена 20 лв.

Д-ръ Куртъ Флорикъ: Върѣдъ природата на долина Дунавъ, превелъ д-ръ Кирилъ Поповъ и Стоилъ Станевъ, цена 35 лв.

Д-ръ Милко Ралчевъ: Душата на Испания, антология на съвременната испанска литература, цена 50 лв.

Печо Господиновъ: Добруджански образи, цена 20 лв.

Печо Господиновъ: Далечно ехо, разкази, цена 20 лв. и двѣтъ книги сѣ издание на в. Литературенъ гласъ.

О. Кузнецова: Врагътъ подъ микроскопа — животътъ на Пастьоръ, превелъ Хр. Кантарджиевъ, цена 40 лв. Издание на книжар. „Новъ свѣтъ“, София, бул. Дондуковъ, 37.

О. Чорни: Францъ Шубертъ, биографична повестъ, превелъ Сава Чукаловъ, Универсална библиотека № 5—6.

Проф. д-ръ Ото Кьолройтеръ: Политическиятъ образъ на днешна Япония, книга 2 на библиотеката „Нова Европа“, София, ул. Гладстонъ, 18-а.

Недка и Никола Филчеви: Часовой, разкази, цена 20 лв.

Елинъ Пелинъ: Книга за юнака, разкази, издание на „Българско дѣло“ — София.

Недѣлко Г. Йордановъ: Първи звуци, романъ, достава автора, с. Новоселецъ, Ново-Загорско, цена 25 лв.

Христо Бояджиевъ: Пробуда, стихотворения, цена 15 лв.

Добринъ Василевъ: Опытъ за история на българския театъръ. Книгата се достава отъ автора — Варна, ул. Македония, 87, цена 100 лв.

Иванъ Мирчевъ: Сонети за житото, Стихове, цена 10 лв.

Весла Паспалеева: Башина земя, стихове за деца и юноши — книга първа на библиотеката „Златоцѣвъ“ — София, бул. Хр. Ботевъ, 3, цена 30 лв.

Добри Орловски: Проблеми на земедѣлското стопанство, съ преводъ отъ д-ръ Вѣра Златарева, цена 30 лв.

## НОВО — ПЕТО ИЗДАНИЕ ИЛЮСТРОВАНЪ ФРЕНСКО-БЪЛГАРСКИ РЕЧНИКЪ

Отъ А. Ярановъ, бившъ лекторъ въ университета. Речникътъ е снабденъ съ таблица на неправилнитъ и непълни глаголи, съ таблица за съкращения, употребявани въ френски езикъ и съ специаленъ речникъ на галицизми, неологизми и арготични изрази, създадени следъ Свѣтовната война. Издание на „ХЕМУСЪ“, цена 120 лева подвързанъ

# ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

Двуседмичник за литература, изкуство, наука и обществен живот

Всичко да се изпраща на адрес: Литературни новини,  
ул. Оборище № 6 — Варна Отделен брой 2 лева

## Човъкът и писателят

Няма по-велика цел в живота от нравствеността: да бждем човъци. Но тази цел трябва да се подчини на всичката ни дейност: наука, стопанство, изкуство.

Има обаче една категория своего рода естети, които разграничават понятието човък от това за писателя и мислят, че писателят може да бжде велик, макар да е съвсем обикновен и дори нищожен като човък.

Ако е въпрос само за техническа сръчност и майсторство у писателя, въ това твърдение има известна истина. И най-долният като човък писател може да достигне съвършенство в техническата на произведението си. Но най-важното у писателя е неговият дух, будната му съвест и чувствителното му едно дума цял арсенал от човъчина.

Велик е само онзи писател, който е голък като човък. Не могат да цвятят разкошни цветя върху неуторена почва. Също така не могат

да се родят дивни произведения на изкуството въ една издрейбна и обезличена душа.

Писателят съзира там, гдето угадва човкът. Ботев, Гюте, Толстой сж велики писатели, защото у тях писателят и човкът съставляха чудно единство.

Ние търсим шедьовра на всеки писател, а забравяме, че най-добрият му шедьовър е огледалото му на човък.

Писател, който е успял да издигне душата си над суетата и вярвата на деня, който е разтворил широко сърцето си за свободата, истината и любовта и чийто живот е борба въ името на благоденстващото човъчество, именно този писател е създал безсмъртното си и неповторимо произведение, защото е изпълнил повелята на всички повели: станал е човък.

Писателят трябва да работи за своето техническо усъвършенстване, но много повече сжият трябва да направи, за да се изгради като благороден човък.

Христо Бояджиев

## → Необходима трибуна

Ролята и значението на литературния вестник въ провинцията

Обикновено се смъта, че провинцията е място, въ което само се пасират литературните вестници и списания, но че там мъжко могат да вървят подобни инициативи. Да се създава въ провинцията литературен вестник е подвиг, особено днес, когато столицата е успяла да обедини въ себе си цял културен живот на страната и когато изискванията на всички културни ценности сж чувствително пораснали. Върно е, че въ миналото най-добрият наши литературни списания и вестници започнаха съществуванието си въ провинцията, отъ ждето се родиха и работиха и първите наши писатели и културни деятели. Но постепенно цялът наш

културен живот се съсредоточи въ столицата и тя стана изворъ на всички културни ценности.

Но това бже естествен стремеж до вчера, когато бжеме още малка държава и не можехме да си позволим разочителството да поддържа културни институти съ високо обществено значение и въ другит градове на страната. Днес обаче, когато нашата държава получава естествит си народностни граници, когато тази увеличена територия налага една духовна и културна децентрализация, стремежът към самостоятелни културни прояви въ провинцията е не само естествено, но и напълно оправдано дло на малкото, но изпълнено съ воля за творчество културни деятели.

Литературният вестник въ провинцията няма за задача да трасира нови пътища въ литературата, да създава нови литературни школи, да бжде обществена трибуна съ ярко определени и предварително начертани задачи. Неговата цел е по-скромна, но затова пък по-симпатична и оправдана. Преди всичко подобен вестник цели да поднесе на вниманието на своит читатели първит стъпки на млади и наивни таланти, може би още не укрепнали, но затова пък съ жаръ и непосредствена творческа искреност. Много отъ тия имена, които ще получат литературното си кръщение въ подобен вестник, ще изчезнат безъ да успят да се зазатвърдят. Но все пак нкой отъ тях ще останат и ще продължат да работят като полезни и талантливи културни деятели. Само тази да е заслугата на един литературен вестник, тя е достатъчна да оправдае неговата проява и съществуване.

Но литературният вестник въ провинцията редом съ това се явява и като огледало на духовния живот на своя град. А всеки град, особено когато е събрал въ себе си значителен брой културни институти и лица, има свой духовен облик и свои културни традиции, които могат да получат най-върен изразъ чрез подобен вестник. Всъщност вестниците се пълнят най-вече съ политически сведения и не могат да бждат истински изразители на духовния живот на града. Това си остава преди всичко задача на литературния вестник. Само той може най-върно да долови и отрази културнит стремежи и възможности на своя град.

Не смътамъ, че съ тия общи очертания може да се изчерпи ролята и задачата на един литературен вестник въ провинцията, но и тж сж достатъчни, за да може подобно начинание да има своето право на съществуване. И аз съмъ увъренъ, че ако създавателит на „Литературни новини“ сж вдъхновени отъ подобни начала съ скромната си културна работа, тжното дло ще бжде увърено съ успяхъ и усилията имъ възнаградени.

Георги Кръновъ

ПЕЧАТНИЦА  
„ДОБРУДЖА“  
ВАРНА

## ЕДИНСТВО МЕЖДУ ФОРМА И СЪДЪРЖАНИЕ ВЪ ХУДОЖЕСТВЕННОТО ТВОРЧЕСТВО

Единъ въпросъ, по който много се е писало, продължава да се пише и още много ще се пише. Защото неправилното разбиране между форма и съдържание неминуемо води художникът — творецъ до откъсване отъ заобикалящия го живот и по-често до залитания въ сферит на „чистото изкуство“.

Маларме като пренебрегва напълно съдържанието, заключава: „Въ сжщностъ проза не съществува; съществува само азбука и после стихове, повече или по-малко стегнати. Тамъ гдето има усилие за стилъ, ще има и стихъ“.

Споредъ него, стила е който ни въздействува, стила е, който създава художествения ефект. Съ тжи думи Маларме още преди 50—60 години е казалъ почти всичко, каквото може да се каже днесъ за сжщността на теорията „Изкуство за изкуство“. И въ основата, изказаното отъ него сжждение е напълно неправилно. Върно е, че ако художникът не владее съвършенно техниката на свое-

то изкуство, то и той няма да може да създаде достатъчно художествено убедителни образи. Истинско трайно произведение на изкуството писателя създава, само ако се намира въ постоянно общение съ живота. Отъ него той ще черпи необходимия жизнен материал, който материалъ ще пресъздава въ образи.

Отъ отношението на писателя къмъ живота, зависи много какво ще бжде и идейното съдържание на неговит произведения.

Виждаме какъ формата и съдържанието се намиратъ въ неразривно единство, при което единство съдържанието запазва винаги своето определящо значение.

Истинският художник — творецъ не трябва да пренебрегва никога това. Жизнена правда, идейност и образност за съвършенна техника сж способности за създаване на съвършенна форма — ето какво е необходимо за истинския писател.

Цончо П. Цончевъ

## МАЛКИ ВЕСТИ

Редовното излизане на „Литературни новини“ зависи отъ редовното отчитане на нашит настоятели и приятели. „Литературни новини“ ще изиграе най-добре своята задача само тогава, когато бжде подкрепенъ отъ всички борци за новъ редъ, за нова обществено, за нова култура.

Суми, материали и писма изпращайте на адресъ: в-къ „Литературни новини“, ул. „Оборище“ № 6—Варна.

Всички младежи, които чувствуватъ въ сърцата си огъня на поетическото вдъхновение да изпращатъ материали за специалната страница „Младежко творчество“.

На работа! Да направимъ отъ „Литературни новини“ изразител на национално-творческит сили на литературния секторъ!

М-вото на просвътата обявява състезание между българскит писатели за написване разказъ, въ който да е изтъкната любовта къмъ животнит. Определени сж две награди: първа — 10,000 лв. и втора — 5,000 лв. Възложено е на Писателския съюзъ да произведе състезанието.

Българската академия на наукит и изкуствата избра презъ лѣтото за редовенъ членъ на литературно — художествения клонъ г. проф. Андрей Стояновъ, известенъ композиторъ, пианист и авторъ на вдъхновени есета на музикални теми.

За инспекторъ на театрит въ България е назначенъ г. Йорданъ Черкезовъ, бившъ директоръ на Варненския и Пловдивския театри, а напоследък и лекторъ въ Школата за подготовка на драматични артисти.

Книгоиздателство „Хемусъ“ започна да издава отъ тая година ново списание — илюстрация „Земя и хора“, въ модеренъ формат и техническа уредба. Списанието има за задача да дава интересно научно — образователно четиво по география, геополитика, културна история, археология и геоморфология, въ връзка предимно съ събитията на деня и ще се редактира отъ Л. Мелнишки, К. Кръстевъ и Д. Славчевъ. Книжка първа излѣзе отъ печатъ и прави отлично впечатление съ подобреният си материалъ.

Добре известниятъ въ България унгарски филмовъ артистъ Анталъ Пагеръ ще дойде, може би, въ България презъ зимата, заедно съ една група унгарски артисти.

Добриското общинско управление е поело инициатива да издигне въ центъра на града паметникъ на безсмъртния пѣвецъ на Добруджа — писателя Йорданъ Йовковъ.

Въ Шуменъ ще бжде построена сграда за Народна библиотека и музей, отъ каквито се чувства належаща нужда. За постройката на този културенъ домъ е произведено състезание между българскит архитекти.

Приетъ е новия правилникъ за литературнит награди на Просвѣтния съюзъ. Правилникътъ урежда всестранно материята по присъждането и раздаването на ежегодни награди на произведения съ положителенъ народностен характеръ за художествена литература. Така учителството, което е най-усърдниятъ четецъ на българската книжнина, ще възнагради морално, а после и материално, благороднит усилия на българскит писатели, автори на най-добритъ художествени произведения, на сериозната и положителна педагогическа литература и на пропагандата съ национално-възпитателенъ духъ литература за деца и юноши.

Познатият унгарски писател Лайошъ Зилахи, добре известенъ и у насъ като авторъ на множество романи, е подарилъ всичкит свои имущества на унгарската държава, слагайки като условие решението си — стойността на неговит имоти, възлизащи на 20 милиона лева и общата цифра на неговит приходи отъ авторски права, оценени приблизително сжщо на 20 милиона лева, да бждатъ употребени за откриването на единъ учебенъ институтъ, въ който ще следватъ даровити младежи — вѣроятни бждещи ръководители на унгарския народъ.

На състоялата се напоследък въ Парижъ международна изложба на стари и нови книги, голък успяхъ езарегистриранъ отъ унгарския отдѣлъ, въ който сж били представени серия отъ стари и съвременни съчинения.

Както съобщаватъ френскит вестници единъ трети преводъ на прочутата творба на Имре Мадачъ „Трагедията на човѣка“ е вече готовъ и съществува проектъ това безсмъртно произведение да бжде представено на една отъ голѣмитъ парижки сцени.

Четете вестникъ  
СТУДЕНТСКА ДУМА

## Народътъ дава сили на писателя да пише

Когато говоримъ за писателит, които искатъ да станатъ народни писатели, ние не трябва да подразбираме, че тжи писатели искатъ да станатъ първит поети на народа, нито пъкъ да станатъ „популярни“, т. е. познати на народа, а искатъ да вървятъ по стжпкит на народа, да творятъ въ неговия духъ, така както народътъ чувствува и както той живѣе. Ето такава бже целта, напимѣръ, на Вилхелмъ Шеферъ и тази целъ проличава още по-ясно у Ервинъ Гвидо Колбенхайеръ.

Ервинъ Колбенхайеръ е роденъ на 30. XII. 1878 год. въ Будапеща. Баща му билъ полунгарецъ, т. е. не чистъ германецъ, а майка му — германка отъ судетит. По-късно родителит му се премѣстили въ Егеръ, Бохемия, при самитъ судети, ждето младиятъ Ервинъ завършилъ училището. Едва следъ свѣтовната война Колбенхайеръ отива завинаги въ Германия и остава тамъ. Най-напредъ той отива въ Тюбингенъ, а следъ това въ околността на Мюнхенъ.

Сжщо като Шеферъ и Колбенхайеръ смѣта народа като мѣрдавенъ въ поезията, именно отъ него писателятъ трябва да черпи нови сили. Поезията безъ народа не представлява нищо, защото не личното азъ е мѣрдавното. Писателятъ е само единъ проводникъ, който има стилъ и който използвайки гения на народа, за да запази за поколѣнията това, което неговото време е създадо. Народътъ, семейството, родътъ — ето това сж стълбоветъ на човъчеството. Тжи свои възгледи Колбенхайеръ изложи въ единъ свой философски трудъ „Ди Баухюте“ (строителницата). Освенъ това, той пише и много статии, въ които разглежда сжщата тема.

Въ „Артайгенъ“ той не разглежда само борбата на единъ човъкъ съ догматичнит вѣриги на срѣдновѣковната църква, а сжщо така и на човѣка, който благодарение на личнит си качества се освобождава отъ тжи предрасждци и много години преди Лютера повежда борбата за свобода на вѣрата. Колбенхайеръ избира за герой на първата си драма, 1902 год., Джиордано Бруно, който заради вѣрата си се качва доброволно на кладата. Презъ 1928 година той дава новъ видъ на тази своя драма, подъ заглавие „Героичната страсть“.

Освенъ споменатит произведения на Колбенхайеръ, трябва да споменемъ още и много отделни статии и съчинения, малки и голѣми, сказки и пр. Колбенхайеръ се прочу не само като писател, но и като философъ. Той винаги е служилъ и ще служи на народа си: „Ние, писателит, ще си отидемъ, ще потънемъ, но Родината ни ще остане и ще пребжде“. Това писателятъ казва въ своята малка сцена — поема „Германско призвание“.

Ив. Бисеровъ

Настоятелна молба отпращаваме къмъ всички лица и институти, на които изпращаме вестника за проба, да не го задържатъ, въ случай че не желаятъ да се абониратъ. Задържане вестника е равносилно на съгласие за абониране.

При всѣка справка, изпращане суми, промѣна на адреса и пр. непременно съобщавайте и абонаментния си номеръ.